

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ՄԵՆԱՀԱՄԵՐԳ

ԱԼԻՆ ԳՈՒԹԱՆ,

soprano

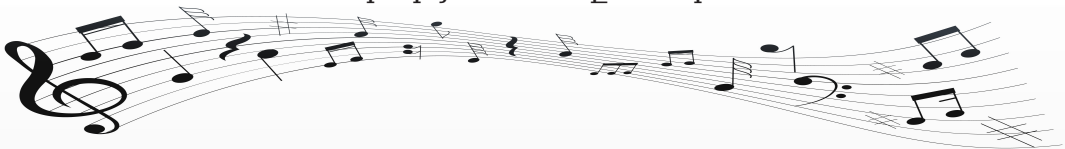
ՄԱՐԹԷՆ ՏԻԴԷ

pianist

ՊԸԸՔՏԱՆԵԱՆ ՍՐԱՀ, Հելիոպոլիս, Գահիրե

Կիրակի, 15 Յունիս 2025

Երեկոյեան Ժամը 8.30-ին

ARMENIAN CLUB

SONG RECITAL

ALINE KUTAN

soprano

MARTIN DUBÉ

piano

BELEKDANIAN HALL, Heliopolis, Cairo

Sunday, 15 June 2025

8.30PM

ՅԱՅՏԱԳԻՐ / PROGRAM

Կոմիտաս
Gomidas
(1869-1935)

1. Քէլէ, քէլէ
Kele, kele (March, march)

2. Երկինքն ամպել է
Yerginken ambel e (The sky is cloudy)

3. Չինար ես / Շողեր ջան
Chinar es / Shogher djan (You are tall like a plane tree / Dear Shogher)

4. Ծիրանի ծառ
Dzirani dzar (Apricot tree)

Գուրգէն Ալեմշահ
Kourken Alemshah
(1907-1947)

1. Իմ երգը
Im yerke (My song)

2. Ես սիրեցի
Yes siretsi (I loved)

Քարսեղ Կանաչեան
Parsegh Ganatchian
(1885-1967)

Օրոր
Oror (Lullaby)

Vincenzo Bellini
(1801-1835)

‘Casta diva’ from *Norma*

Giacomo Puccini
(1858-1924)

‘Chi il bel sogno di Doretta’ from *La rondine*

Արմէն Տիգրանեան
Armen Dikranian
(1879-1950)

Անուշ օփերայէն.
From opera *Anush*:

1. «Ասում են ուռին»
‘Asoom en oorin’ (They say that the willow)
2. «Խելագարութեան տեսարան»
‘Mad Scene’

ԴԱԴԱՐ / INTERMISSION

Gaetano Donizetti
(1797-1848)

‘Al dolce guidami’ from *Anna Bolena*

Charles Gounod
(1818-1893)

‘Je veux vivre’ from *Roméo et Juliette*

Բարսեղ Կանաչեան
Parsegh Ganatchian
(1885-1967)

1. Պըճինկո
Bdjingo (Coquette)

2. Ցայգերգ
Tsaykerk (Serenade)

Կոմիտաս
Gomidas
(1869-1935)

1. Գարուն ա
Karooon a (It is spring)

2. Կանչէ կռունկ
Ganche groonk (Crane, sing!)

3. Չեմ կրնայ խաղալ
Chem gerna khagha (I cannot dance)

4. Ալազեազ / Խնկի ծառ
Alakyaz / Khengi dzar (Alakyaz / Incense tree)

5. Կռունկ
Groong (The crane)

Ալեքսանդր Դոլուխանեան
Alexander Dolukhanian
(1910-1968)

Ծիծեռնակ
Dzidzernag (The Swallow)

Giuseppe Verdi
(1813-1901)

‘Mercè, dilette amiche’ from *I vespri siciliani*

Giuseppe Verdi
(1813-1901)

‘È strano... Sempre liberà’ from *La traviata*

ԱԼԻՆ ԳՈՒԹԱՆ

Ալելի քան 30 տարուայ փորձառութեամբ, գանատահայ սոփրանօ Ալին Գութան կը շարունակէ հմայել հանդիսատեսը իր բիւրեղեայ ձայնով եւ բացառիկ գեղարուեստական վարպետութեամբ:

1996-էն ի վեր՝ երբ Արիգոնա Օփերային մէջ կ'ունենար իր առաջնէկ ելոյթը *Լաքսէի* անուանադերով, գլխաւոր դերերգերով հանդէս եկած է ալելի քան 30 օփերաներու մէջ: Անոնցմէ կարելի է յիշել. Մոցարթի *Կախարդական սրինգը*՝ Փարիզի Օփերա, Արժանթինի Թատրոն Քոլոն, Անգլիոյ Կլայնտ-պուրն Փառատօն, Նիւ Եորք Քաղաքի Օփերա, Պորտոյի Օփերա, Մարսելլի Օփերա, եւ Զիլիի Սանթիակոյի Օփերա. Մոցարթի *Առեւանգում հարէմէն* (կամ *Առեւանգում ապարանքէն*)՝ Քեպէքի Օփերա՝ Orchestra of the Age of Enlightenment-ի հետ. Շթրաուսի *Արիաստնէ Նաքսոսի վրայ*՝ Նափոլիի Սան Քարլօ, Թուրուզի Օփերա, եւ Մոնրէալի Օփերա. Կլինքայի *Ռուսլան եւ Լիւտ-միլա*՝ Քալսրուիի Պատէն Պետական Թատրոն. Սթրաւինսքիի *Ռէյքս Փրոկրէս*՝ Ալինիոնի Օփերա, եւ Մեսի (Մեթս) Օփերա. Օֆընպախի *Հոֆմանի հեքիաթները*՝ Ժընէվի Օփերա, եւ Տիժնի Օփերա. Կունյի *Լա քոլումպ*՝ Նիւ Եորքի Ֆրանսական Օփերա. Ռաւելի *Սանուկը եւ կախարդանքը* եւ Սթրաւինսքիի *Սոխակը*՝ Լանօտիերի Միջազգային Փառատօն. Վերտիի *Ֆալսթաֆ*

Մոնրեալի Օփերա. Տիգրանեանի *Անուշ*, Միշիկընի Օփերայի Թատրոն եւ Երևանի Պետական Օփերա. Վերտիի *Լա թրալիաթա*, Վըրմոնթի Կանանչ Լերան Փառատօն. Վերտիի *Ռիկոլեթթօ*, Փուչչինիի *Ճաննի Սքիքքի*, Մոցարթի *Այսպէս կ'ընեն բոլորը*, եւլն.: Ստեղծած է Փասիֆաէի դերը Ֆիլիփ Ֆենելոնի *Թագաւորներուն* մէջ՝ Պորտոյի Ազգային Օփերային մէջ: Միլանի Լա Սքալայի մէջ երգած է Սալիերիի *Եւրոպան յայտնուածի* Սեմելի դերը: Վերջերս ստեղծեց Մարի-Էլէոնորի դերը Ժիւլիէն Պիլոտոյի *Ռէն-Կարսոնի* աշխարհի առաջնէկ կատարումին համար Մոնրեալի Օփերայի մէջ, զոր անցեալ ձմեռ կրկնեց Գանատական Օփերայի Ընկերութեան հետ:

Տիկ. Գուրան երգած է հեղինակաւոր նուագախումբերու հետ, այնպիսի հռչակաւոր նուագավարներու ճպոտին տակ ինչպէս՝ Ռիքարտօ Մուրի, Եաննիք Նեզեթ-Սեկուին, Պերթրան տը Պիլի, Ռաֆֆի Արմենեան, Վլատիմիր Ժուրովսքի, Սըր Զարլա Մաքերաս, Քենթ Նականօ, Կուսթաւ Քուն, Շարլ Տիրօւա եւ Ֆրետերիք Շապլէն:

Դափնեկիր Նիւ Եորքի Մեթրոփոլիթըն Օփերայի (1995), Մոնրեալի Սեմֆոնիք Նուագախումբի (1993), եւ Նիւ Եորքի Ճորճ Լանտըն Հիմնադրամի (1996), տիկ. Գուրան կանոնաւորապէս ելոյթ կ'ունենայ նուագահանդէսներով եւ մենահամերգներով: Մոնրեալի Սեմֆոնիք Նուագախումբին հետ երգած է Մեսիաէնի *Սէն Ֆրանսուա տ'Ասիսի* Գանատայի առաջնէկութիւնը, Օրֆ, *Քարմինա Պուրանա*, Մալեր՝ *8-րդ Սեմֆոնի*, Սթրաւինսքի՝ *Սոխակ*, եւ Ռաւել՝ *Սանուկը եւ կախարդանքը*: Օրաթորիոյի կատարումներէն կարելի է յիշատակել. Պրիթըն՝ *Պատերազմի Ռեքուիէմ*, Հենտըլ՝ *Մեսիա*, Մենտելսոն՝ *Եղիա*, Մոցարթ՝ *Պատարագ* տօ մաժոր եւ *Ռեքուիէմ*, Պեթհովէն՝ *Հանդիսաւոր պատարագ*, 9-րդ *Սեմֆոնի* եւ *Քրիստոս Զիթենեաց Լերան վրայ*, Ռոսինի՝ *Հանդիսաւոր փոքր պատարագ*, Վօուն Ուիլիըմս՝ *Տոնա նոպիս փաչեմ* եւ *Ծով Սիմֆոնի*, Շուպերթ՝ *Սալվէ Ռեճինա*, ինչպէս նաեւ Փուլէնք՝ *Կլորիա* եւ *Սթապաթ Սաթեր*: Վերջերս կատարեց Վերտիի *Ռեքուիէմ*, Պերլիոզ *Ամառնային գիշերներ*, Պրամս *Գերմանական Ռեքուիէմ*, եւ զանատացի երաժշտահան Մուրայ Շաֆըր՝ *7-րդ Քառանուագ*:

Իր վերջին ելոյթներէն են նաեւ Եռաւ Թալմիի *Ինչպէս մինակը նստեցաւ* զանատական առաջնէկութիւնը, երաժշտահանի նուագավարութեամբ եւ Քեպլէի Սեմֆոնիք Նուագախումբի կատարումով, Վօուն Ուիլիամսի *Ծով Սիմֆոնին*, եւ Սարահի դերերգը Ժաափ Նիքօ Համպուրկերի *Արիէլլայի* համերգային կատարումին, Մելոմանի Ֆիլիարմոնիք Նուագախումբի եւ Երգչախումբի մասնակցութեամբ:

Իր երգչային ասպարէզը սկսել է առաջ, 1991-1993-ին տիկ. Գուրան մասնակցած է Լլոյտ Ուեպպլէի *Օփերայի ֆանթոմը* միւզիքլի շրջագայութիւններուն, երգելով աւելի քան 600 ներկայացում:

Երգիչներու յետագայ սերունդին համար Գուրան ձայնամարզութիւն կը

դասաւանդէ ՄաքԿիլ Համալսարանի եւ Մոնրէալի Երաժշտանոցին մէջ:

Խտասալիկներ ձայնագրած է ATMA, Analekta եւ Sony BMG ընկերութիւններուն համար:

Գալիք 2025-26 եղանակին տիկ. Գուրան պիտի կատարէ Պեթհովէնի *9-րդ Սէմֆոնին*, Քարլ Օրֆի *Քարմինա Պուրանան*, Շոփէնի երգերը լարային քանոնուագով, ինչպէս նաեւ Շուպերթի մենահամերգ մը դաշնակահար Միքայէլ ՄաքՄահոնի հետ: 2026 Փետրուարին պիտի կատարէ Անա Սոքոլովիչի նորաստեղծ *Ծաղրածուները* օփերային աշխարհի առաջնեկութիւնը Մոնրէալի Օփերային մէջ:

ALINE KUTAN

With over 30 years of experience, Canadian-Armenian soprano Aline Kutan continues to enchant her public with a crystalline voice and extraordinary artistic mastery.

Since her debut of the title role *Lakmé* at Arizona Opera in 1996, she has performed in over 30 operas. Highlights include Mozart's *Die Zauberflöte* at Opéra de Paris, Théâtre Colon in Argentina, Glyndebourne Festival in England, New York City Opera, Opéra de Bordeaux, Opera de Marseille, Opera di Santiago in Chile, Mozart's *Entführung aus dem Serail* with the Orchestra of the Age of Enlightenment, Opéra de Québec, Strauss' *Ariadne auf Naxos* at San Carlo di Napoli, Opéra de Toulouse, Opera de Montréal, Glinka's *Ruslan and Lyudmila* at Badisches Staatstheater Karlsruhe, Stravinsky's *The Rake's Progress* at Opéra d'Avignon and Opéra de Metz, Offenbach's *Les contes d'Hoffmann* at Opéra de Genève and Opéra de Dijon, Gounod's *La colombe* with Opera Français de New York, Ravel's *L'enfant et les sortilèges* and Stravinsky's *Le rossignol* at Festival International de Lanaudière, Verdi's *Falstaff* at Opéra de Montréal, Dikranian's *Anoush* at Michigan Opera Theatre and Yerevan State Opera, Verdi's *La traviata* at Vermont Green Mountain Festival, *Rigoletto*, *Gianni Schicchi*, *Così fan tutte* among many others. She created the role of Pasiphaé in Philippe Fénelon's *Les Rois* at Opéra National de Bordeaux. She sang Semele in Salieri's *Europa riconosciuta* at La Scala di Milano. Recently, she created the role Marie-Eleonore in Opéra de Montréal's world premiere of *Reine-Garçon* by Julien Bilodeau which she performed again with the Canadian Opera Company this past winter.

Ms. Kutan has worked with prestigious orchestras with such conductors as Riccardo Muti, Yannick Nézet-Séguin, Bertrand de Billy, Raffi Armenian, Vladimir Jurovsky, Sir Charles Mackerras, Kent Nagano, Gustav Kuhn, Charles Dutoit, and Frédéric Chaslin.

Past winner of the New York Metropolitan Opera (1995), Montreal Symphony Orchestra (1993), George London Foundation in New York (1996), Ms. Kutan has appeared regularly in concert and recital. With the Orchestre symphonique de Montréal, she sang the Canadian premiere of Messiaen's *St. Francis of Assisi*, *Carmina Burana*, Mahler's 8th *Symphony*, Stravinsky's *Nightingale* and Ravel's *L'Enfant et les sortilèges*. Other oratorio performances include Britten's *War Requiem*, Handel's *Messiah*, Mendelssohn's *Elijah*, Mozart's *Mass in C minor* and *Requiem*, Beethoven's *Missa Solemnis*, 9th *Symphony*, *Christus am Ölberge*, Rossini's *Petite messe solennelle*, Vaughan Williams' *Dona nobis pacem* and *Sea Symphony*, Schubert's *Salve Regina* as well as Poulenc's *Gloria* and *Stabat Mater*. Recently, she sang Verdi's *Requiem*, Berlioz *Les nuits d'été*, Brahms' *Deutsches Requiem* and Canadian composer Murray Schafer's 7th *Quartet*.

Other recent works include the Canadian premiere of *How she sat alone*, written and conducted by Yoav Talmi and performed with the Orchestre symphonique de Québec, Vaughan Williams' *Sea Symphony* and the role of Sarah in the concert version of Jaap Nico Hamburger's *Ariella* with the Orchestre Philharmonique et Chœurs de MéloManes. Before starting her lyric career, Ms. Kutan sang over 600 performances on tour of Lloyd Webber's musical *The Phantom of the Opera* from 1991-1993.

Kutan teaches voice to the next generation of singers at McGill University and Conservatoire de musique de Montréal. She has recorded with ATMA, Analekta and Sony BMG labels.

For the 2025/26 season, Ms. Kutan will be performing Beethoven's 9th *Symphony*, Carl Orff's *Carmina Burana*, a concert of Chopin's songs with a string quartet as well as a Schubert recital with pianist Michael McMahon. In February 2026, she will be singing in the World premiere of Ana Sokolović's newly created opera *Les clowns* at Opéra de Montréal.

ՄԱՐԹԷՆ ՏԻՒՊԷ

Ծնած է Մոնմանյի: Լաւալ Համալսարանին մէջ դաշնակ ուսանած Միշէլ Ֆրանքի եւ Ռոպեր Վայսի հետ: Ապա ՄաքՄիլ Համալսարանէն ստացած է սենեկային երաժշտութեան Մագիստրոսական աստիճան, Մարինա Մտիվանիի հոկոդութեամբ: Աշակերտած է նաեւ Տէյլ Պարթլէթին եւ Միքայէլ ՄաքՄահոնին: Ապա դարձած Նիւ Եորքի Մանհաթթան Երաժշտական Դպրոցի անդամ-դասախօս, երգիչներու մարզում եւ դաշնակի նուագակցութիւն ուսանելով երեւելի ուսուցիչ Ուարըն Ճունսի հետ:

Ամերիկացի մեծօ-սոփրանօ Վիվիքա Ժենոյի հետ մենահամերգներ տուած է Նիւ Եորքի Քարամուր Միջազգային Երաժշտութեան Փառատօնին, ինչպէս նաեւ Ճունօու, Ֆերպանքս, Սան Տիէկօ, Փիցպըրկ եւ Սան Ռեմօ (Իտալիա): Փիցպուրկի Քարնէլի Հոլին մէջ տիկ. Ժենոյի հետ ձայնագրած է *Արիաններու եւ երգերու երեկոյ մը* խտասալիկը, նուիրուած Ռոսինինին: Մարթէն Տիւպէ նուագած է բազմաթիւ մենահամերգային սրահներու մէջ, ինչպէս Նիւ Եորքի Ալիս Թիւլի Հոլ, Սթէյնուէյ Հոլ, Ուէյլ Հոլ եւ Մերքին Հոլ, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ քաղաքներ՝ Չիքակօ, Ֆիլատելֆիա, Սանթա Պարպարա, Հանցվիլ (Chamber Music Guild), Դամասկոս, Թորոնթօ, Մոնրէալ եւ Քեպէք:

Սոփրանօ Հէլէն Կիլմէթի հետ մենահամերգներ տուած է Իսթանպուլի Երաժշտական Փառատօնին (Թուրքիա), ինչպէս նաեւ Փարիզի Ազգային Օփերայի Պասթիյի Ամփիթատրոնը, Թուլուզի Քափիթուրը եւ Ֆրանսայի զանազան քաղաքներ: Այս համագործակցութիւնը 2015-ին ծնունդ տուաւ

Անալեքթա ընկերության խտասալիկին՝ Վարդագոյն ժամը, նուիրուած ԺԹ. եւ Ի. դարերու ֆրանսացի կին երաժշտահաններու երգերուն:

1997-2000-ին, Մարթէն Տիւպէ երգիչներու մարզիչն էր Նիւ Եորքի Ճուլիըրս Դպրոցին, եւ 1997-էն սկսեալ՝ Միացեալ Նահանգներու Շեթաութուէ Հիմնարկին (Շեթաութուէ Օփերայի Ընկերութիւն եւ Երաժշտանոց), ուր կը դասաւանդէ ձայնամարզութեան երեւելի ուսուցչուհի Մարլենա Մալասի կողքին: 2005-2006 եղանակին, պր. Տիւպէ աշխատած է Ֆիլատելֆիոյ Քուրթիս Երաժշտական Հիմնարկին մէջ, հանդիսանալով նաեւ Օփերա Ֆիլատելֆիոյ մարզիչ դաշնակահարը: Աւելի քան 20 տարի եղած է Մոնրէալի Օփերայի երգչային աշխատանոցի մարզիչը: Ան գլխաւոր նուագակցողներէն մէկն է Մոնրէալի երաժշտութեան միջազգային մրցոյթի երգիչներուն:

Պր. Տիւպէ նուագակցած է հռչակաւոր արուեստագէտներու վարպետութեան դասընթացներուն, ինչպէս Էլլի Ամելինկ, Շերիլ Մայլնս, Մարլին Հորն, Մարթին Քաթզ, Մարլենա Մալաս, Լիչիա Ալպանեզ, Լեոնթին Փրայս, Պենիթա Վալենթ, Ռենաթա Սքոթթօ, Տաուն Ուփշօու, Միքայէլ Էլիասըն, եւ շատ ուրիշներ:

1999 Փետրուարին, մարզիչ դաշնակահարը եւ քլաւէնահարն էր Սան Տիեկօ Օփերայի Սոցարթի *Այսպէս կ'ընեն բոլորը* ներկայացումին:

Իր կատարումները ձայնասփռուած են WQXR-FM-էն, Նիւ Եորքի Հանրային Ռատիոյէն եւ բազմաթիւ անգամներ Գանատական Ռատիոհաղորդում Ընկերութենէն:

Ուսումնական տարիներուն, Մարթէն Տիւպէ կրթաթոշակային շնորհումներու արժանացած է Տէժարտէն Հիմնադրամէն, Ռիշըրլիէօ Ակումբներէն, FCAR Հիմնադրամներէն, Քեպէքի Արուեստի եւ Գրականութեան Խորհուրդէն, եւ Քալիֆորնիոյ Արեւմուտքի Երաժշտական Կաճառէն:

Ան դասաւանդած է նաեւ Քեպէքի Երաժշտանոցին մէջ եւ աշխատած իբրեւ երգիչներու մարզիչ ՄաքԿիլ Համալսարանի Շուլիք Երաժշտական Դպրոցին մէջ: Գալիք Սեպտեմբերէն պիտի ստանձնէ Մոնրէալի Օփերայի երգչային աշխատանոցի համագործակցային արուեստի ծրագիրին ղեկավարութիւնը:

Ներկայիս Մարթէն Տիւպէ կը հանդիսանայ Քեպէք նահանգի ամենէն փնտռուած նուագակցողներէն եւ մասնագէտ երգիչներու մարզիչներէն մէկը:

MARTIN DUBÉ

Martin Dubé was born in Montmagny and studied piano with Michel Franck and Robert Weisz at Laval University before completing a Master's degree in chamber music with Marina Mdivani at McGill University. He also worked with Dale Bartlett and Michael McMahon. He then became a fellow of the Manhattan School of Music in New York, studying vocal coaching and piano accompaniment with the distinguished teacher Warren Jones.

He collaborated with the American mezzo-soprano Vivica Genaux to perform a recital at the Caramoor International Music Festival, New York, and also in Juneau, Fairbanks, San Diego, Pittsburgh, and San Remo in Italy. He made a recording, *An evening of Arias and Songs*, dedicated to the works of Rossini with Ms. Genaux at Pittsburgh's Carnegie Hall. Martin Dubé has performed in many recital halls including Alice Tully Hall, Steinway Hall, Weill Hall, and Merkin Hall of New York, and in many cities such as Chicago, Philadelphia, Santa Barbara, Huntsville (Chamber Music Guild), Damascus, Toronto, Montréal, and Québec.

With the soprano Hélène Guilmette, he has performed in recitals at the Istanbul Music Festival in Turkey, and at the Bastille Amphitheatre of the Opéra National de Paris, the Capitole de Toulouse and in Tours in France. This collaboration gave birth to a recording in 2015 under the Analekta label. The album, *L'heure rose*, is dedicated to French melodies of female composers of the 19th and 20th centuries.

From 1997 to 2000, Martin Dubé was an associate vocal coach at the Juilliard School in New York, and since the summer of 1997, at the Chautauqua Institution (Chautauqua Opera Company and Conservatory) in the United States, where he teaches alongside the renowned voice teacher Marlena Malas. For the 2005-2006 season, Monsieur Dubé worked at the Curtis Institute of Music in Philadelphia and was also a rehearsal pianist for the productions by Opera Philadelphia. He was a vocal coach for the Opéra de Montréal's Atelier lyrique for more than 20 years and is one of the official accompanists for the Concours musical international de Montréal for voice.

Monsieur Dubé has accompanied masterclasses given by several renowned artists including Elly Ameling, Sherill Milnes, Marilyn Horne, Martin Katz, Marlena Malas, Licia Albanese, Leontyne Price, Benita Valente, Renata Scotto, Dawn Upshaw and Michael Eliassen, to name but a few.

In February 1999, he was the rehearsal pianist and harpsichordist for the production of *Così fan tutte* by San Diego Opera.

His performances have been broadcast on WQXR-FM, New York Public Radio, and many times by the Canadian Broadcasting Corporation.

During his studies, Martin Dubé received scholarship awards from the Fondation Desjardins, the Richelieu Clubs, the Fonds FCAR, the Conseil des Arts et des Lettres du Québec, and the Music Academy of the West in California.

He also has taught at the Conservatoire de Musique de Québec and served as a voice coach at the Schulich School of Music at McGill University. Most recently, he has been appointed to be the head coach of Atelier lyrique, artist-in-residence program, of Opéra de Montréal, starting this September.

Monsieur Dubé is currently one of the most sought-after accompanists and coaches by professional singers in the province of Quebec.

ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ ՆՈԹԵՐ

Գրեց՝ ՀԱՅԿ ԱԻԱԳԵԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ (1869-1935)

1. Քելէ, քելէ

Միրահարը կը գովերգէ սիրուհիին յատկանիշները՝ «գովական խելք», «չինարի բոյ», «լուսնկայ շող», «սիրունիկ ձէն», «հուր կրակ սեր», «անուշիկ պաչ», աչքին առջեւ բերելով աղջկան նազանի քայլուածքը (քելէ):

Քնարական երգ մը, փետալային հնչիւնի վրայ ճախրող գնայուն մեղեդիով:

Եգիպտոսի մէջ, Քելէ, քելէի առաջին արձանագրուած կատարումը կը վերագրուի թենոր Արմենակ Շահ-Մուրատեանին, 1922 Փետրուար 28՝ Աղեքսանդրիոյ Ամերիքըն Միշընի սրահ, դաշնակի նուագակցութեամբ Ժ. Մորկեզէի:

2. Երկինքն ամպել է

Միտոյ կրակը կը յագենայ տենչով եւ միանալու շոյող բաղձանքով:

Միաշունչ գործ մը, փոփոխական տարբերակով հանդէս եկող երկու երաժշտական նախադասութիւններով, որոնք կ'արտայայտեն ամբողջ ներաշխարհի մը՝ քաղցր եւ երջանիկ:

Երկինքն ամպել է Եգիպտոսի մէջ առաջին անգամ հնչեցուցած է սոփրանօ Քրիստինէ Գալֆայեան (Բարսեղ Կանաչեանի ապագայ կինը), 1918 Հոկտեմբեր 26՝ Գահիրէի Հայկական Սրահ:

3ա. Զինար ես

Միրուհին հեռացած է: Տենդագին սիրահարը կը վերյիշէ անոր տիպարը: Մի՛ հեռանար, կը տենչայ ան: Ապա կու լայ, եւ նոյնիսկ ինքզինք յանցաւոր կը նկատէ անոր հեռացումին համար:

Փետալի հնչիւնի տիրապետութիւնը եւ դաշնակի աջ ձեռքի մոթիֆի փոփոխական յաւերժ կրկնութիւնը կը ստեղծեն սպասողական տրամադրութիւն:

3բ. Շողեր ջան

Շողերի (Շողեր ջան) հանդէպ սիրոյ զգացումներու արտայայտութիւն՝ նազանի քմայքով արտայայտուած:

Աշխուժութիւնը, երգիծական մոթիֆները, ուրախ ընթացքը՝ յատկանիշներն են այս կուռ գործին:

Շողեր ջանի խմբերգային տարբերակը Եգիպտոսի մէջ վարած է Բարսեղ Կանաչեան 1921 Դեկտեմբեր 8-ին՝ Աղեքսանդրիոյ Ամերիքըն Միշընի սրահ: Մեներգը կատարած է Արմենուհի Մահտեսեան (*Արեւի* խմբագիր եւ յայտնի յօդուածագիր Օննիկ Մահտեսեանի կինը), 1929 Հոկտեմբեր 12՝ Գահիրէի Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան սրահ:

4. Ծիրանի ծառ

Երեք ժողովրդական երգերու յաջորդական համադրում՝ *Ծիրանի ծառ*, *Հա տուէք*, եւ *Հովն ընկաւ*: Բմաստային կեդրոնը եւ բանագործական ծանրութիւնը առաջինն է, ուր օտարութեան մէջ գտնուող պանդուխտը կ'ողբայ իր ճակատագիրը: Ծիրանի ծառը այլեւս պէտք չէ պտղաբերէ՝ աշխարհը փուչ է եւ անօրէն:

Առաջինի դաշնակի պիրկ ու ձգեալ նուագակցութիւնը եւ յուզառատ ներուժականութիւնը անմիջապէս համակիչ են եւ սրտաճմլիկ: Երկրորդ եւ երրորդ երգերը ընդլայնելով հանդերձ առաջինի սլացքը, անպայման չէ որ կը շարունակեն անոր իմաստը, այլ

նշանակալիորէն մեղմելով հոգեկան խռովքը՝ կը յառաջացնեն հաճելի ընդհանրութիւն:
Օլիւսնի ծառը Եգիպտոսի մէջ առաջին անգամ մենեքզած է Կոմիտաս Վարդապետ, Եգիպտոսի իր երկու համերգներուն, 1911 Յունիս 5՝ Աղեքսանդրիոյ Թատրոն Ալ-համպրա, եւ 1911 Յունիս 25՝ Գահիրէի Թատրոն Ապպաս:

ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԼԷՄՇԱՀ (1907-1947)

1. Իմ երգը, խօսք՝ Յովհաննէս Թումանեան

Ենթական հարուստ է գանձերով, այդ գանձերն են բարութիւնն ու սէրը, զորս կը բաշխէ ձրի: Քանի որ բանաստեղծութիւնը գրուած է առաջին դէմքով, աւելի նեղ եւ ուղղակի իմաստով այդ գանձը կարելի է նկատել Թումանեանի գրելու ունակութիւնը: Լայն իմաստով, իւրաքանչիւր մարդու տալու կարողութիւնը, տալու հրճուանքը:

Բազմիցս տրամադրութիւն փոխող երաժշտութիւն՝ քիչ մը անկախ խօսքերէն, երբեմն մեղեդիի արեւելեան շեշտադրութեամբ, ուրիշ տեղ մը կշռոյթի կայտառ դրսեւորումով, երգը իր ամբողջութեան մէջ խիստ տպաւորիչ է, դաշնակի ճկուն նուագակցութեամբ:

2. Ես սիրեցի, խօսք՝ Վահան Թէքէեան

Մէրը ներքին զգացողութիւն է, որուն խորութիւնը անմատչելի կը մնայ ուրիշին: Եթէ նոյնիսկ սիրոյ ծուխը տեսանելի ըլլայ, անոր կրակը կը մնայ անտեսանելի: Մէրը Թէքէեանի մօտ ունի համընդհանուր իմաստ, ան ներաշխարհի արտայայտութիւնն է:

Հետեւողական ու ծրագրուած վերելքով երգ մը, ձայնի ազատ ելեւեջումներով:

Իմ երգը եւ *Ես սիրեցի* Եգիպտոսի մէջ առաջին անգամ կատարուած են Ալեմշահի ղեկավարած երկու համերգներուն, 1938 Նոյեմբեր 13՝ Աղեքսանդրիոյ Թատրոն Ալ-համպրա, եւ 1938 Նոյեմբեր 17՝ Գահիրէի Ամերիկեան Համալսարանի Էուրրթ Մեմորիլ շու: Մեներգչուհին էր մեծօ-սոփրանօ Աստղիկ Բաբլանեան (ծնեալ՝ Ղոնդախչեան, Կարսի մէջ մտերմուհին Եղիշէ Չարենցին, որ անոր ձօնած է իր առաջին գիրքը՝ *Երեք երգ տխրադալուկ աղջկան*), հեղինակի դաշնակի նուագակցութեամբ:

ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՆԱՉԵԱՆ (1885-1967)

Օրօր, խօսք՝ Գամառ Քաթիպա

Թերեւս հայ երաժշտութեան ամենայայտնի հեղինակային օրօրը, քնարական էջի լաւագոյն նմոշ մը:

Օրօրը Եգիպտոսի մէջ ներկայացուցած է Կանաչեան, այնտեղ կազմակերպած անդրանիկ համերգներուն ընթացքին, 1921 Դեկտեմբեր 8՝ Աղեքսանդրիոյ Ամերիքըն Միշընի սրահ, եւ 1922 Փետրուար 12՝ Գահիրէի Թատրոն Տար Ալ-Թամսիլ: Առաջինը կատարած է տիկ. Կ. Դամիկեան, դաշնակի նուագակցութեամբ տիկ. Արաքսի Մանավեանի, երկրորդը՝ օր. Օիածան Օաղիկեան:

ՎԻՆՉԵՆՇՕ ՊԵԼԼԻՆԻ (1801-1835)

«Անարատ աստուածուհին» (Casta diva)՝ Նորմա օփերայէն

Օփերան առաջին անգամ բեմադրուած է 1831-ին, Միլանի Լա Սքալայի մէջ:

Դէպքերը կ'ընթանան Գալիա, հռոմէական գրաւումի ժամանակ, ն.ք. 100-50 թուականներուն:

Խախտելով իր ուխտը, Դրուիդ տաճարի քրմապետուհի Նորմա զաղտնաբար սիրահարուած է Գալիայի հռոմէացի կառավարիչ Փոլիոնի հետ, որմէ ծննդաբերած

երկու որդի: Նորմայի հայրն է դրուիդներու պետ Օրովեսո, որ կ'առաջնորդէ Գալլիք ժողովուրդին ապստամբութիւնը հռոմէացի զաւթիչներուն դէմ:

Գլխաւորելով դրուիդներն ու քրմուհիները, կը յայտնուի Նորմա եւ կ'երգէ «Անարատ աստուածուհին» արիան, ուր կ'աղերսէ լուսինի աստուածուհին խաղաղութիւն տարածել երկիրին վրայ՝ Գալլիայի եւ Հռոմի միջեւ: Այսպէս, ան հակասած կ'ըլլայ հորը պատգամին եւ պաշտպանած Փոլիոնին, կանխելով հնարաւոր պատերազմը զաւթիչներուն դէմ: Երգը բացառիկ նմոշ մըն է պէլ քանթոյի:

Նորմա իրագեկ կը դառնայ՝ որ Փոլիոն այլեւս չի սիրեր իրեն եւ սիրահարուած է երիտասարդուհի Ատալճիգային: Կ'ուզէ սպաննել իր որդիները, բայց չի կրնար: Ցասումի պահուն, ան կը հրահրէ Գալլիք ժողովուրդին պատերազմիլ հռոմէացիներուն դէմ: Կը կալանաւորուի Փոլիոն եւ կը դատապարտուի մահապատիժի: Նորմա ի գուր կը փորձէ փրկել Փոլիոնին: Իր որդիներուն խնամակալութիւնը հորը յանձնելէ ետք, կը միանայ կրակին, հրկիզուելու համար Փոլիոնի հետ:

Եգիպտահայ շրջանակներու մէջ, *Նորմա* ն դաշնակի հատուած մը հնչեցուցած է տիկ. Հ. Մկրտիչեան 1913 Յուլիս 27-ին, Գահիրէի Ազգային Սրահին մէջ:

«Անարատ աստուածուհին» (*Casta diva*) առաջին անգամ կատարած է Ռօզ Պատմագրեան 1937 Մարտ 14-ին, Աղեքսանդրիոյ Լիսէ Ֆրանսէի սրահին մէջ, նուագախումբի եւ երգչախումբի ուղեկցութեամբ, նուագավարութեամբ Աշոտ Պատմագրեանի:

ՃԻԱՔՈՍՕ ՓՈԻՉՉԻՆԻ (1858-1924)

«Տորեթթայի գեղեցիկ երազը» (*Chi il bel sogno di Doretta*)՝ *Օրծեռնակը* (*La rondine*) օփերայէն

Օփերան առաջին անգամ բեմադրուած է 1917-ին, Մոնթէ Զարլոյի մէջ:

1928 Մարտ 10-ին տեղի կ'ունենայ օփերային առաջնելութիւնը Նիւ Եորքի Մեթրոփոլիթընի մէջ, ուր Արման Թօքաթեան կը ստեղծէ Փրիւնիէի դերը:

Դէպքերը կ'անցնին Փարիզ եւ Ռիվիերա, 1850-ականներուն:

Ռամպալտոյի (պանքայի պետ) կինը Մակտա տը Զիվրի (Օրծեռնակ) իրենց Փարիզի տան մէջ կազմակերպած է տօնախմբութիւն:

Այնտեղ է բանաստեղծ-փիլիսոփայ Փրիւնիէ, որ յանպատրաստից կը ստեղծէ երեւակայական Տորեթթայի մը տիպարը եւ կը սկսի երգել անոր սիրոյ պատմութիւնը: Մակտա կը շարունակէ Փրիւնիէի կիսատ ձգած երգը, կատարելով յայտնի «Տորեթթայի գեղեցիկ երազը» արիան, ուր կը նկարագրէ թէ ինչպէս Տորեթթան իր երջանկութիւնը կը գտնէ սիրելով ուսանողի մը, եզրակացնելով թէ «Ի՞նչ նշանակութիւն ունի հարստութիւնը, երբ վերջապէս ծաղկի երանելի երջանկութիւնը»: Արիային մէջ Փուլլիի առիթ տուած է սոփրանոյին բացայայտել իր ձայնական կարողութիւնները՝ ծփացող նրբագոյն բարձր հնչիւններու ընդմէջէն:

Տօնախմբութեան կը միանայ երիտասարդ Ռուճերօ, որ առաջին անգամ է կու գայ Փարիզ: Տօնախմբութեան աւարտէն ետք, գիշերը անցընելու համար կը մեկնի Պիլլիէ պարասրահը: Մակտա ծպտուած կ'երթայ Պիլլիէ եւ կը գտնէ Ռուճերոն: Միասին կ'անցընեն հաճելի ժամանց եւ կը սիրահարուին:

Մակտա եւ Ռուճերօ կ'ապրին Ռիվիերայի մէջ, յոյս ունենալով օր մը ամուսնանալ: Մակտա, սակայն, կը յիշէ իր անցեալը: Միաժամանակ, Ռամպալտօ կ'աղաչէ Մակտային վերադառնալ տուն: Մակտա կը վերադառնայ, իր ետեւը ձգելով կեանքի միակ սէրը:

ԱՐՄԷՆ ՏԻՖԱՆԵԱՆ (1879-1950)

«Ասում են ուռին» եւ «Խելագարութեան տեսարան»՝ *Անուշ* օփերային

Օփերան առաջին անգամ ամբողջութեամբ բեմադրուած է 1912 Օգոստոս 4-ին, Ալեքսանդրաբոլ, յետագայ 30 տարիներուն ենթարկուելով արմատական մշակումի եւ վերագործիքաւորումի:

Դէպքերը տեղի կ'ունենան Լոռիի գիւղերէն մէկուն մէջ, ԺԹ. դարու վերջ:

Գիւղացի Անուշ եւ հովիւ Սարօ սիրահարուած են: Միտոյ սպասումի հոգեվիճակին մէջ, Անուշ առանձնութեան մէջ կ'երգէ երեքային մեկամաղձութեամբ տոգորուած «Ասում են ուռին» արիան:

Սարօ եւ Անուշի եղբայրը Մօսի լաւ ընկերներ են: Երեկոյ մը, գիւղի հարսանեկան տօնակատարութեան ընթացքին, Մօսի եւ Սարօ բարեկամաբար կը գօտեմարտին: Փոխանակ, ըստ սովորութեան, հաւասար աւարտելով խաղը, Սարօ, հեռուէն տեսնելով իրենց դիտող Անուշը, յանկարծ կը խանդավառուի եւ խախտելով պատուոյ կանոնակարգը վար կը զգեստնէ Մօսին: Մօսի նուաստացած է եւ կ'երդնու վրէժ լուծել Սարոյէն: Կը ձախողին հաշտեցումի փորձերը: Անուշի եւ Սարոյի ամուսնութեան յոյսը կը վերանայ եւ երկուքը միասին փախուստ կու տան: Մօսի կը գտնէ եւ կը սպաննէ Սարոն:

Տագնապահար Անուշը կ'երգէ «Խելագարութեան տեսարանը», ներկայացնելով խռովալից ու փոթորկալից անկայուն հոգեկան թռիչքներու ամբողջականութիւն մը: Երգի (եւ օփերայի) վերջաւորութեան անձնասպան կ'ըլլայ ինքզինք սարէն վար նետելով:

Եգիպտոսի մէջ յաճախ կատարուած են *Անուշ*էն հատուածներ: Տպագիր նոթա գոյութիւն չունենալուն, անոնք կը կատարուէին լսողական վերարտադրութեամբ, բանաւոր փոխանցումի սկզբունքով: Վաղագոյններէն մէկն է «Բարձր սարեր»-ու կանացի կատարումը օր. Ա. Եկարեանի կողմէ, 1923 Սեպտեմբեր 19՝ Աղեքսանդրիոյ Հայ Ակումբի սրահ:

Եղած են երեք ամբողջական բեմադրութիւններ, բոլորն ալ յատուկ երաժշտական յարմարեցումներով եւ մշակումներով.

1. 1925 Մարտ 29՝ Գահիրէի Էգպէքի Պարտէզի Թատրոն, բեմադրիչ՝ Գերասիմ Արիստակեան, նուագավար՝ Վինչենզօ Քարրօ, Անուշ՝ Վալանթին Ամիրայեան, Սարօ՝ Հրանդ Զարդարեան, Մօսի՝ Թերզիպաշեան:

2. 1931 Նոյեմբեր 8՝ Աղեքսանդրիոյ Ալ-Մօասսայի Թատրոն, նուագավար՝ Վ. Ալաթի, Անուշ՝ Էմմա Արծիւ, Սարօ՝ Հայկ Արծիւ:

3. 1946 Մայիս 25՝ Գահիրէի Արքայական Օփերա, կազմակերպութեամբ Ռ. Ա. Կուսակցութեան Հելիոպոլսոյ ակումբին, եւ 1946 Յուլիս 20՝ Աղեքսանդրիոյ Թատրոն Ալիպամպրա, կազմակերպութեամբ *Արեւի* Աղեքսանդրիոյ բարեկամներուն, բեմադրիչ՝ Ժենիա Արիստակեան-Փոլիաքին, նուագավար՝ Նաում Փոլիաքին, խմբավար՝ Ղազարոս Ղազարոսեան, Անուշ՝ Հանրիէթ Կարապետեան, Սարօ՝ Լորիս Աբրահամեան, Մօսի՝ Միհրան Երկաթ (որ քանի մը տարի ետք պիտի դառնար Երեւանի Օփերայի ամենահռչակաւոր Մօսին):

ԿԱԷԹԱՆՕ ՏՈՆԻՄԵԹԹԻ (1797-1848)

«Առաջնորդէ զիս դէպի սիրելի հայրենի ամրոցը» (*Al dolce guidami castel natio*)՝ *Աննա Պոլենա* (Anna Bolena) օփերային

Օփերան առաջին անգամ բեմադրուած է 1830-ին, Միլանի մէջ:

Դէպքերը կ'անցնին Անգլիա, 1536-ին:

Աննա Պոլէնա (Անն Պոլէյն) ժամանակին կը սիրէր Ռիքարտո (Հենրի) Փերսին, բայց Անգլիոյ թագաւոր Էնրիքոյի (Հենրի Ը.) պարտադրանքով կը ստիպուի ճնշել զգացումները եւ դառնալ թագաւորին երկրորդ կինը: Թագաւորը աքսորած է Փերսին:

Հիմա թագաւորը այլեւս չի սիրէր Աննային եւ կ'ուզէ կնութեան առնել թագուհիի օգնական Ճիովաննա (Ճէյն) Սէյմուրը: Կարենալու համար բաժնուիլ կնոջմէն, թագաւորը թակարդ կը բանեցնէ: Աքսորէն կը վերադարձնէ Փերսին եւ առիթ կը ստեղծէ երկու նախկին սիրահարներու հանդիպումին: Բնականաբար, երկուքին կը բանտարկէ, իրենց հետ նաեւ Աննային եղբայրը Լորտ Ռոշֆոր եւ Աննայի սպասուհին՝ որ մերժած էր խոստովանիլ տիրուհիին դէմ: Չորսը կը դատապարտուին մահապատիժի:

Սպասելով գլխատումի պահը, Աննա Պոլէնա կ'երգէ «Առաջնորդէ զիս դէպի սիրելի հայրենի ամրոցը» արիան, յիշելով իր մանկութեան տունը եւ Փերսիի սէրը: Կարօտ, սէր, վիշտ, տառապանք եւ զայրոյթ կը միախառնուին խիստ մեղեդային եղանակի մէջ:

Կը հնչեն զանգակները եւ կ'արձակուին թնդանօթները, ազդարարելով թագաւորին ամուսնութիւնը եւ նոր թագուհիին յայտնութիւնը:

ՇԱՐԼ ԿՈՒՆՕ (1818-1893)

«Կ'ուզեմ ապրիլ» (*Je veux vivre*)՝ *Ռոմէօ եւ Շիւլիէթ* (*Roméo et Juliette*) օփերայէն

Օփերան առաջին անգամ բեմադրուած է 1867-ին, Փարիզի Թէաթր Լիրիքին մէջ:

Շէքսպիրի հռչակաւոր պատմութիւնն է:

Վերոնայի երկու մեծ ընտանիքներ՝ Մոնթեկիւ եւ Քափուլէթ, ռիսեմք թշնամիներ են: Քափուլէթները դիմակահանդէս կազմակերպած են իրենց պալատին մէջ, ուր Շիւլիէթ կ'երգէ իր վալսը «Կ'ուզեմ ապրիլ», ըսելով թէ կը փափաքի ապրիլ իր երագին մէջ, ուր յաւերժական գարուն կը տիրէ:

Մոնթեկիւէն Ռոմէօ եւ իր ընկերները կը յաջողին գաղտնաբար մտնել դիմակահանդէսը: Երբ Ռոմէոյի եւ Շիւլիէթի հայեաքները կը հանդիպին, երկուքը կը սիրահարուին: Իմանալով ինքնութիւնները, կը հասկնան որ արգիլուած է իրենց սէրը: Գիշերը Ռոմէօ կ'այցելէ Շիւլիէթի պարտեզը եւ զինքը դուրս կը կանչէ պատշգամ: Կը հաստատեն իրենց սէրը եւ կը ծրագրեն ամուսնանալ: Յաջորդ օրը գաղտնաբար կը հանդիպին վանականի մը խուցը եւ կ'ամուսնանան: Մոնթեկիւ եւ Քափուլէթ ընտանիքներու միջեւ փողոցի կռիւի մը ընթացքին Ռոմէօ անկախ իր կամքէն կը սպաննէ Շիւլիէթի զարմիկ Թիպալթին եւ իբրեւ պատիժ կ'աքսորուի:

Երբ Շիւլիէթի հայրը կը հրամայէ աղջկան ամուսնանալ Փարիզի ազնուականի մը հետ, վանականը ծրագիր մը կը մշակէ Ռոմէոյի հետ միանալու եւ Շիւլիէթին կ'առաջարկէ ձեւացնել իր մահը՝ խմելով քնաբեր ըմպելիք: Այս հնարքէն անտեղեակ, Ռոմէօ վշտահար կու գայ Վերոնա: Կարծելով որ Շիւլիէթ մահացած է, կը մտնէ գերեզմանը եւ կը թունաւորէ ինքզինք, երբ կ'արթննար Շիւլիէթ: Տեսնելով թունաւորուած Ռոմէոն, Շիւլիէթ կը դաշունահարէ ինքզինք եւ երկուքը կը մահանան:

ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՆԱԶԵԱՆ (1885-1967)

1. *Պճինկօ (կամ՝ Պրճինկօ)*, խօսք՝ Տիգրան Չիթունի

Նազանքով ինքնաներկայացում սիրածին:

Զուարճալի, ինքնավստահ հնչիւններով մեղեդի, դաշնակի գործուն մասնակցութեամբ:

Երգը Եգիպտոսի մէջ ներկայացուցած է Կանաչեանի կինը՝ սոփրանո Քրիստինէ Կանաչեան (ծնեալ՝ Գալֆայեան), դաշնակի նուագակցութեամբ Կիւլա Գալպալեանի, 1933 Մարտ 25՝ Աղեքսանդրիոյ Ամերիքըն Միշընի սրահ:

2. Ցայգեբոյս, խօսք՝ Նահապետ Քուշակ

Պարզագոյն խօսքերով արտայայտուած սրտաբաց զգացմունքներ առ սիրուհին:

Օորուն մեղեդի՝ յաւերժ հոսող բայց չզարգացող, դաշնակի հարմոնիներու զգայացունց փոփոխութիւններով, խորագդեցիկ անդորրութեամբ տոգորուած:

Եգիպտոսի մէջ առաջին անգամ կատարած է թենոր Վահէ Աստուածատուբեան, երգեհոնի նուագակցութեամբ Էֆրաիմ Չերնիավսքիի, 1933 Փետրուար 19՝ Գահիրէի Լիսէ Ֆրանսէի սրահ:

ԿՈՍԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ (1869-1935)

1. Գարուն ա

Գարնան ձիւն եկաւ: Այսպէս կը սկսի երգը: Երգի բնաբանն է՝ որ արդէն ամէն բան կ'ըսէ: Տղան անմուրազ (երգին մէջ «բեմուրադ») թողուց աղջկան եւ լքեց անոր: Թո՛ղ չորնայ չար մարդու լեզուն՝ որ պատճառ եղաւ այս դժբախտութեան, կ'ողբայ աղջիկը:

Դաշնակի տոաւաթիք նախաբանը, ապա բազմազանուած եւ շերտաւորուած նուագակցութիւնը այս երգը կը դարձնեն խորագոյն քնարականութեան կրող:

Եգիպտոսի մէջ *Գարուն ա*ի առաջին արձանագրուած կատարումը կը վերագրուի սոփրանո Լիւսի Սեւումեանին, 1927 Մարտ 31՝ Գահիրէի Ժողովրդային Սրահ:

2. Կանչէ կռունկ

Պանդուխտը կ'երգէ իր կարօտը: Դժբախտ է ան սիրուհիիէն հեռու: Արիւն է սիրտը: Միայն գաղթող կռունկն է որ կրնայ կամուրջ ըլլալ իր եւ հարազատներուն միջեւ:

«Վշտայոյզ», «նկարուն վիշտ» բառերով է որ Կոմիտաս փափաքած է նուագակցութեան մեկնաբանական ոճը փոխանցել դաշնակահարին, նոթաներուն վրայ գրած այս իւրայատուկ արտայայտութիւններով:

Կանչէ կռունկի եգիպտական առաջին կատարողը եղած է Զապէլ Ռշտունի, Կոմիտաս Վարդապետի Աղեքսանդրիոյ եւ Գահիրէի վերոյիշեալ երկու համերգներուն:

3. Չեմ կրնայ խաղայ

Կատակերգ, ուր նագանի աղջիկը պատրուակներով չ'ուզեր խաղալ՝ «մաս փափուջըս կը ճրոճըռայ», կամ «կեսուրըս կը գայ կը վրովըռայ»:

Հարուածային նմանակութեամբ դաշնակը եւ մեներգին մրցող դաշնակի աջ ձեռքը՝ միտուած են յառաջացնելու համակ կատակային տրամադրութիւն:

4ա. Ալագեազ սարն ամպէլ ա

Աղջիկը կը դիմէ մօրը՝ երգիծական նուրբ մօտեցումով բացայայտելու իր սէրը, օգտագործելով մարդու (իր սիրահարի) եւ բնութեան յարաբերութիւնը:

Հակառակ իր պայծառ արտաքինին, երգը կը շարժի հանդարտաբարոյ ընթացքով, աւելի պատմողական բնոյթով քան սլացիկ նկարագրութեան հետապնդումով:

4բ. Խնկի ծառ

Համբարձումի գիշերուայ աղջիկներու հաւաքական ուրախ երգ:

Կարճ երգին Կոմիտաս տուած է միաշերտ, յետնախորքային տրամադրութեամբ արագաշարժ նուագակցութիւն:

Ալագեազ / Խնկի ծառը Եգիպտոսի մէջ առաջին անգամ կատարած է թենոր Արմենակ Շահմուրատեան, 1928 Ապրիլ 1՝ Գահիրէի Էզպէքիէ Պարտեզի Թատրոն, դաշնակի նուագակցութեամբ Է. Լօնթոսի:

5. Կոունկ

Տառապող պանդուխտը իր վիշտն ու կարօտը կ'արտայայտէ կոունկին՝ լուր տենչալով:

Էմփրովիզասիոն արտաքինով, բայց ամրապէս կառուցուած եւ մինչեւ վերջ մշակուած ներքին տրամաբանութեամբ, գործը կը հանդիսանայ հայ երաժշտութեան ամենէն ողբերգական արտայայտութիւններէն մէկը:

Կոունկը Եգիպտոսի մէջ առաջին անգամ մեներգած է Կոմիտաս Վարդապետ, 1911 Ապրիլ 30-ին, Գահիրէի Théâtre des ambassadeurs-ի պարտէզի Հ. Բ. Ը. Միութեան դաշտահանդէսին, ինքն իրեն նուագակցելով դաշնակի վրայ: Ապա կրկնած Աղեքսանդրիոյ եւ Գահիրէի վերոյիշեալ երկու համերգներուն:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԴՈԼՈՒԽԱՆԵԱՆ (1910-1968)

Ծիծեռնակ, խօսք՝ Գեորգ Դոդոխեան

Աշտարակցի պանդուխտը մտահոգուած է մինակ մնացած հօրմով: Կարծէք կ'ուզէ ծիծեռնակ ըլլալ, ազատօրէն երթալու իր մօտ:

Հանրայայտ եւ սիրուած երգի Ա. Դոլուխանեանի մշակումը յատուկ տեղ գրաւած է քոլորաթուրա սփրանդներու երգացանկին մէջ, շնորհիւ իր պարունակած գունագարդ թռիչքներուն:

ՃԻՈՒԶԵՓՓԷ ՎԵՐՏԻ (1813-1901)

«Շնորհակալութիւն, սիրելի բարեկամներ» (*Mercè, dilette amiche*)՝ *Սիցիլիական ծամերգութիւն (I vespri siciliani)* օփերայէն

Օփերան առաջին անգամ բեմադրուած է 1855-ին, Փարիզի Օփերայի մէջ:

Դէպքերը կ'անցնին Փալերմօ, 1282-ին:

Ֆրանսացիները գրաւած են Սիցիլիան: Սիցիլիացի դքսուհի Էլենա որոշած է իր եղբօր սպանութեան վրէժը լուծել ֆրանսացիներէն, օգնութեամբ սիրահար Արրիկոյին: Վերջինս իրազեկ կը դառնայ որ Սիցիլիայի ֆրանսացի կառավարիչ Սոնֆորթէ կը հանդիսանայ իր հայրը: Երկփեղուած սիցիլիական ազգային պարտականութեան եւ Սոնֆորթէի հօրենական հնազանդութեան միջեւ, Արրիկօ կ'ապրի տատանումներու պահեր:

Էլենա եւ Արրիկօ պիտի ամուսնանան: «Շնորհակալութիւն, սիրելի բարեկամներ» պոլերոյով Էլենա շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլորին ու կ'ողջունէ անոնց ներկայութիւնը: Կշռութաւոր նուագակցութիւնը եւ խանդավառ մեղեդիական բոցավառումները երգը կը դարձնեն կայտառ գեղանուագ մը:

Կու գայ Սոնֆորթէ եւ անձամբ կը յայտարարէ անոնց ամուսնութիւնը: Ամուսնութեան զանգակները կը հնչեն: Ասիկա սիցիլիացիներուն ազդանշանն էր ներս խուժելու, յարձակելու Սոնֆորթէի եւ ֆրանսացիներուն վրայ եւ ազատագրելու Սիցիլիան: Այս ազդանշանով վերջ կը գտնէ օփերան:

ՃԻՈՒԶԵՓՓԷ ՎԵՐՏԻ (1813-1901)

«Որքան զարմանալի... Միշտ ազատ» (*È strano... Sempre liberà*)՝ *Մոլորեալ կինը (La traviata)* օփերայէն

Օփերան առաջին անգամ բեմադրուած է 1853-ին, Վենետիկի Ֆենիչէի մէջ:

Ալեքսանդր Տիւմա որդիի *Քամելիազարդ տիկին*ին դէպքերը կ'անցնին Փարիզ, շուրջ 1850-ին:

Փարիզի բարձր դասին պատկանող թեթեւաբարոյ Վիոլեթթա կը կազմակերպէ ճոխ խնճոյք: Հիւանդութեան շրջան մը բոլորելէ ետք, ան նոր վերադարձած է հանրային կեանք: Խնճոյքին ընթացքին կը ծանօթանայ Ալֆրետոյին եւ երկուքը կը սիրահարուին:

Խնճոյքէն ետք, երբ կը մնայ մինակ, Վիոլեթթա կ'երգէ «Որքան զարմանալի... Միշտ ազատ» բազմամաս արիան: Նախ կը մտածէ՝ եթէ Ալֆրետո կրնայ ըլլալ իր կեանքի միակ անձը, եզրակացնելու համար՝ թէ ինք պէտք ունի կեանքի ազատութեան: Արիան քոլորաթուրա սովորանոյի յաջող ցուցադրութիւն մըն է, ձայնային զարդարանքներով՝ թրիլ, արագ անցք, եւլն.:

Երեք ամիս է արդէն Վիոլեթթա եւ Ալֆրետո կ'ապրին միասին գիւղին մէջ: Սիրահարուելով Ալֆրետոյին, Վիոլեթթա արդէն իր ետեւը ձգած է ազատաբարոյ ճոխ կեանքը: Վիոլեթթային անսպասելի այցելութեան կու գայ Ալֆրետոյի հայրը Ժերմոն, համոզելու համար հեռանալ Ալֆրետոյէն: Ժերմոնի դուստրը (Ալֆրետոյի քոյրը) շուտով պիտի ամուսնանայ եւ հայրը կ'ուզէ փրկել ընտանիքին պատիւը: Վիոլեթթա կ'ընդունի, արտաքէկ կը հեռանայ Ալֆրետոյէն եւ կը մեկնի Փարիզ: Ալֆրետո կը գտնէ զինք եւ որոշ անհասկացողութիւններէ ետք վերջապէս կը միաւորուին: Դժբախտաբար, Վիոլեթթայի հիւանդութիւնը սաստկացած է եւ կը մահանայ Ալֆրետոյի բազուկներուն մէջ:

Եգիպտոսի մէջ *La passion* առաջին անգամ բեմադրուած է օտարներուն կողմէ՝ 1869 Դեկտեմբերին, շուտով դառնալով Եգիպտոսի մէջ ներկայացուած ամենաշատ օփերաներէն մէկը: 1964-ին, Արքայական Օփերային մէջ կը բեմադրուի արաբերէն լեզուով, ուր Նապիլա Էրիան կը դառնայ Վիոլեթթայի դերը կատարող առաջին եգիպտուհին:

Եգիպտահայ մակարդակով, 'È strano... Sempre libera' առաջին անգամ կը հնչեցնէ Գոհարիկ Խաչատուրեան (յետագայ հոչակաւոր Գոպար Գասպարեանը), 1939 Փետրուար 26-ին, Գահիրէի Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան սրահը, զոր անընդ-հատ կը կրկնէ իր համերգներուն մէջ մինչեւ Հայաստան ներգաղթը 1948-ին: